

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก
ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา 2 กลุ่ม ที่มีเพศ ระดับชั้น และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม
ต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง และจากการทดสอบความแตกต่าง
ของค่ามัธยิมเลขคณิตด้วยวิธีนิวแมน-คูลส์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมุติฐานที่เสนอ
ไว้ได้ดังนี้

1. สมมุติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่เสนอไว้ว่า "นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มี
พัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2"

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่าจะแนบพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญที่ระดับ .01 ($F_{.99} 1,476 = 6.63$) และค่ามัธยิมเลขคณิตของคะแนน
พัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 (จากตารางที่ 4) จึงสรุปได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรม
สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานและสอดคล้องกับทฤษฎีของโคลเบอร์ก¹
และการวิจัยของเรสท์² ที่ว่า โครงสร้างทางความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมมีความ
สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ที่อายุสูงกว่าและมีการศึกษาสูงกว่าย่อมมี

¹อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 20

²อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 22

พัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีอายุและระดับการศึกษาต่ำกว่า

2. จากสมมติฐานข้อ 2 ที่เสนอไว้ว่า "นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและหญิง มีพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน" จากการวิเคราะห์หรือพูดพบว่า คะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน แต่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของยัสเซน¹ โทเคอร์² แบดคเนอร์³ คอว์ธยา⁴ แสดงให้เห็นว่าแม้วัฒนธรรมประเพณี และการยอมรับของไทยมีการปฏิบัติที่คล้ายกันกับหญิงจะแตกต่างกันมาก ก็ไม่ได้ทำให้ชายและหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับที่โคลเบอธได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นลักษณะที่คงที่ ไม่มีผลกระทบจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีโครงสร้างพื้นฐานทางค่านิยมที่ปัญญามากกว่าความต้องการพื้นฐานทางค่านิยมชีวิต

3. จากสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่เสนอไว้ว่า "นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันจะมีพัฒนาการทางจริยธรรม แตกต่างกัน"

จากการวิเคราะห์หรือพูดพบว่า คะแนนพัฒนาการชั้น ของนักเรียนมัธยมศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงและระดับต่ำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงและระดับต่ำ

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 27

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 27

³ดูรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 27

⁴ดูรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 27

มีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับข้อสมมติฐานแต่สนับสนุนการวิจัยของอิริคสัน และคณะ¹ ที่พบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถแสดงความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมให้เห็นเด่นชัด ซึ่งก็เป็นไปตามแนวคิดของทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญาที่ว่า อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาจริยธรรมถูกกำหนดโดยพุทธิปัญญาและการปะทะสัมพันธ์ในสังคมมากกว่าจะถูกกำหนดโดยประสบการณ์จากบิดามารดา และประกอเกี่ยวกับความแตกต่างทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเท่าที่ปรากฏจริงไม่ได้แยกจากกันโดยสิ้นเชิง แต่ยังคงมีปะทะสัมพันธ์ในสังคมนวมใหญ่ที่เป็นสังคมเดียวกัน เป็นผลให้กระบวนการคิดและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

4. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทาง พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้น เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น p อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเมื่อนำไปทดสอบปฏิสัมพันธ์โดยวิธีนิวแมน-คูลส์ พบว่า

4.1 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูง นักเรียนชายมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น p สูงกว่านักเรียนหญิง

4.2 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูง นักเรียนหญิงมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น p สูงกว่านักเรียนชาย

4.3 นักเรียนหญิงในกลุ่มสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมต่ำกว่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

4.4 นักเรียนชายทั้งกลุ่มเศรษฐกิจสังคมระดับสูงและระดับต่ำในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

---

¹ ทรายละเอียดยเพิ่มเติม หน้า 28

จากผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์สรุปได้ว่า ความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรม จะเกิดขึ้นและ เป็นไปตามลำดับชั้นเห็นชัดที่สุดในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมระดับสูง นอกจากนั้นแล้วในกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูง ในแต่ละระดับชั้น เพศ เข้ามามีส่วนทำให้พัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกันคือ มัธยมศึกษาปีที่ 2 เพศชายดีกว่าเพศหญิง แต่มัธยมศึกษาปีที่ 5 เพศหญิงดีกว่าชาย นอกนั้นปฏิสัมพันธ์คู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกันต่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีผลทำให้ มนุษย์สามารถพัฒนาการทางจริยธรรมไปตามลำดับชั้นอย่างเห็นเด่นชัด อาจเป็นผลจากความพร้อมในสิ่งแวดล้อม ทำให้การพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นไปตามธรรมชาติของตัวเอง ซึ่ง จากผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมดีกว่าหญิง อันอาจเนื่องมาจากสังคมไทยเริ่มกวัดขั้นจำกัดการปะทะสัมพันธ์ทางสังคม ของเพศหญิงมากกว่าชาย เมื่อนักเรียนย่างเข้าสู่วัยรุ่น ทำให้บุคลิกปัญญาของชายเปิดได้กว้าง กว่าหญิงอย่างเห็นได้ชัด แต่เมื่อไรถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หญิงอาจปรับตัวทางด้านสังคม ทราบบทบาทของตนเองแล้วประกอบกับสภาพแวดล้อมที่ดีทำให้หญิงมีโอกาสในการศึกษาและ พัฒนาพื้นฐานบุคลิกปัญญาอย่างเต็มที่ พัฒนาการด้านจริยธรรมจึงพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่นักเรียนชายที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมสูง อาจได้รับการดูแลเอาใจใส่ดีมาก จนทำให้นักเรียน ชายมีบทบาทไม่สอดคล้องกับสังคมซึ่งคาดหวังในบทบาทของชายในฐานะผู้นำที่แข็งแกร่งอุดม คัญประสิทธิภาพในการต่อสู้แข่งขันมากกว่าหญิงอย่างสังคมไทย จึงทำให้ไม่สามารถพัฒนา บุคลิกปัญญา หรือพัฒนาการทางจริยธรรมได้ทัดเทียมหญิง

ขอค้นพบอื่นจากการวิจัย

จากข้อเสนอของเรสท์ให้ใช้ค่าคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P เป็นดัชนี บอกถึงพัฒนาการทางจริยธรรม อย่างไรก็ตาม คะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้นอื่น ๆ ก็นับว่าน่าสนใจในแง่การติดตามศึกษากระบวนการคิดให้เหตุผลทางจริยธรรมในชั้นต่าง ๆ

ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมในแต่ละชั้นคือ ชั้น 2 ชั้น 3 และชั้น 4 โดยวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างของพัฒนาการในแต่ละชั้น พิจารณาจากคำมีชนิมเลขคณิตและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง สรุปผลออกมาได้ดังนี้

1. ในระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้ชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น 3 มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้ชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และสนับสนุนการวิจัยของเรสท์ที่ว่า เมื่อมีวุฒิภาวะมากขึ้น ลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะปรากฏชัดว่ามีการใช้ชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมชั้นต่ำลง ในขณะที่เดียวกันก็จะไปเพิ่มการใช้พัฒนาการทางจริยธรรมในชั้นสูงกว่าเดิม

2. ในระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและหญิง พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาทั้งเพศชายและหญิงใช้ชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมแต่ละชั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศที่แตกต่างกันไม่ได้ทำให้ขอบข่ายพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกันเลย

3. ในระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงและระดับต่ำ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงและระดับต่ำใช้ชั้นพัฒนาการแต่ละชั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การค้นพบจากข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยส่วนใหญ่ และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P ซึ่งพบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่ต่างกัน ไม่มีผลทำให้พัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน

4. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรใด ๆ ในชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น 2 ชั้น 3 และชั้น 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทำวิจัยศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างละเอียดทุกชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ของประเทศไทย พอจะสรุปได้ว่าระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด ซึ่งมีผลต่อกระบวนการคิดให้เหตุผลทางจริยธรรมเป็นขั้นตอนตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กคือ ยิ่งระดับการศึกษาเพิ่มขึ้นลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะอยู่ในรูปของการเพิ่มการใช้ขั้นต่ำลงน้อยลง โดยที่ตัวแปรทางด้านเพศและสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมโดยตัวเองเดี่ยว ๆ แล้ว แทบไม่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมทุกชั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย